

Lukijalle

Vanhat *Ajatukset* tulevat Kansalliskirjaston digitaalisina aineistona saataviksi niillekin, joilla ei painettuja kappaleita ole kokoelmissaan. *Ajatusten* ensimmäisen numeron (1926) ”Alkusanassa” Helsingin yliopiston teoreettisen filosofian professori Arvi Grotenfelt iloitsee, että ylioppilasyhdistyksestä kaikille kansalaisille avonaiseksi tieteelliseksi yhdistykseksi muuntunut Filosofinen Yhdistys on saanut oman äänenkannattajan vahvistamaan pyrkimystä ”filosofisen harrastuksen elvyttämiseksi ja syventämiseksi yliopiston nuorisossa sekä koko Suomen kansassa”. Vuosikirja oli jo toteutua vuonna 1916 ennakkotilausten voimin, kun ”melkoinen joukko kansalaisia osoitti suosiotaan asialle merkitsemällä nimensä lähetettyihin listoihin”, mutta ”hankkeen täytyi kuitenkin sillä kertaa raueta sotaajan vaikeuksien takia”.

Vuonna 1927 vuosikirja toteutui, ja siinä julkaistiin pääasiassa Filosofisen Yhdistyksen esitelmiin perustuvia tekstejä. Kuukausikokousten esitelmät pysyivät *Ajatusten* keskeisenä sisältönä halki vuosikymmenten. Nytemmin SFY on päättänyt muuttamaan esitelmäkäytäntöjään, ja samalla *Ajatus* on muuttanut yhä selkeämmin tyypilliseksi vertaisarvioituksi joutuaan, johon tarjotaan käsikirjoituksia niiden valmistuttua, eikä SFY:n kokouksissa pidetyillä esitelmillä ole erityisempää roolia.

Siihen linjaukseen voi yhä yhtyä, että *Ajatus* samalla ”toivoo myös voivansa muista piireistä houkutella ilmi herättäviä ajatuksia, mietiskelyjä, tutkielmia, jotka muuten jäisivät piiloon, yhden henkilön tai aivan ahtaan piirin yksityisomaisuudeksi, ja jotka sentähden kenties sammuisivat ja häviäisivät, tuottamatta suomalaisen filosofisen ajattelun elähyttämiseksi ja kohottamiseksi sitä, joskin pientä, lisää, jonka ne voivat antaa”.

Ensimmäisen *Ajatuksen* ensimmäisen artikkelin on kirjoittanut Erik Ahlman: ”Arvioinnit ’ymmärtämisen’ perustana”. Nyt käsillä olevassa numerossamme Tuomo Aho kallistuu puolustamaan näkemystä, että varsinaisen suomalaisen kielifilosofian historia voidaan aloittaa juuri Ahlmanista. J. E. Salomaa puolestaan, tekstissään ”Filosofian käsitteestä” (1926) tarkasteli ai-
 hetta, jota nykyisin kutsutaan metafilosofiaksi. Tässä numerossa metafilosofiaa tarkastelee *lectio praecursoriassaan* Henri Pettersson. *Ajatuksen* toisessa numerossa (1927) Arvi Grotenfelt tarkastelee Hegelin valtioaatetta ja Snellmanin kansallisuusaa-
 tetta. Tämänvuotisessa numerossa Lauri Kallio puolestaan käsittelee Snellmanin varhaista Hegel-luentaa. Tätä sisällöllisten yhtymäkohtien listaa voisi halutessaan jatkaa pitkäänkin.

Kaikkiaan tämän vuoden *Ajatukseen* päättyi julkaistavaksi jälleen edustava kattaus suomalaista filosofiaa. Kotimaisista ajattelijoista tarkastellaan J. V. Snellmanin ja Erik Ahlmanin lisäksi Simo Knuutilan näkemyksiä. Mukana on myös 1900-luvun filosofiaa Moritz Schlickistä ja Maurice Merleau-Pontyistä Erich Frommiin ja Rush Rheesiin. Kansien väliin mahtuu aiheita komputationalismista eksternalismiin, yksinäisyydestä yhteiskunnallisuuteen. Klassikkotulkinnat kohdistuvat niin Aristoteleeseen ja Descartesiin kuin Hobbesiin ja Hegeliin. Kirjasymposiumissa käsitellään Elisa Aaltolan kirjaa empatian luonteesta, kommentoijina Mikko Salmela ja Erika Ruonakoski. Lisäksi mukana on tuttuun tapaan lektioita, joiden aiheina tällä kertaa metafilosofian lisäksi tieteen historia, omissiot, Merleau-Pontyn Descartes-tulkinta sekä pragmatistinen ja sosioekologinen näkemys arkijärjestä ja ihmiskognitiosta.

Kiitokset harjoittelija Kuisma Keskiselle tekstien oikoluvusta ja kommentoinnista.

Ajatuksen toimitus toivottaa elähyttäviä lukuhetkiä vuosikirjan parissa!

Joulukuussa 2019,

Arto Laitinen